

חתימה

שמו של הספר **תורת המלך** מעיד לכאורה כי לפנינו ספר של גאולה, ספר הוראות הלכתיות למלכות ישראל אידיאלית. המחברים מנסים להציב אלטרנטיבה יהודית לרוחות הרעות המנשבות לדעתם במסדרונות השלטון היהודי העכשווי, אלטרנטיבה עבור מדינת התורה העתידית. אך למעשה ספר **תורת המלך** איננו ספר לעת גאולה אלא להפך, זהו ספר גלותי. בקטע מפורסם בספר **הכוזרי**⁴⁷⁴ מתפאר החבר לפני מלך כוזר על כך שהנוצרים והמוסלמים נלחמים בכל העולם ואילו היהודים אינם הורגים את השונים מהם, ואינם עוסקים במלחמות. ריה"ל שם בפיו של המלך מענה מפתיע:

אמר הכוזרי: כך היה אמנם הדבר אילו הייתה ענוותכם דבר אשר בחרתם בו, אבל היא אינה כי אם דבר שבהכרח, **וכאשר תשיג ידכם תהרגו אף אתם בשונאיכם**.⁴⁷⁵

תגובתו של החבר לדברי מלך כוזר הינה: "מצאת מקום כאבי, מלך הכוזרים". על אף שתשובת החבר נוגעת בעיקר לקבלת הגלות מתוך כניעה לקב"ה (עיין שם), נראה ברור שריה"ל מכוון אותנו בקטע זה גם לשאלה משמעותית אחרת: כיצד אנו נתנהג כלפי בני המיעוטים שיחיו בינינו כאשר ידינו תהיה על העליונה? האם נאמץ לעצמנו את ה"דרך ארץ" של אומות העולם?

⁴⁷⁴ כוזרי, מאמר א, קיג.

⁴⁷⁵ שם, קיד.

בדיונים השונים שנערכו סביב הספר **תורת המלך** טענו המצדדים בספר שכנגד הרבנים הליברלים וה"נאורים", המנסים להציג את היהדות כתואמת למוסר הגויים המתפיף והמתחסד, מציגים מחברי **תורת המלך** מוסר יהודי גאה שאינו מתחשב בדעת הגויים ובמוסר שלהם, בבחינת "עם לבדד ישכון ובגויים לא יתחשב".⁴⁷⁶ אך מדברי ריה"ל אנו לומדים כי ההפך הוא הנכון. ה"מוסר" המוצג בספר **תורת המלך** הוא הנלמד מן הגויים: "מוסר" דרוויניסטי שבו החזק שולט על החלשים ומשעבד אותם לצרכיו, "מוסר" שמקורו בתורת גזע בעלת השלכות מעשיות מרחיקות לכת. גם ריה"ל האמין בסגולת ישראל, אך הוא הבין את המשמעות של הסגולה הזו בצורה הפוכה לגמרי: לדידו, היחס בין ישראל לעמים הוא בבחינת "לב באיברים".⁴⁷⁷ הלב והאיברים הם חלק מגוף אחד, אורגניזם אחד, כשתפקיד הלב הוא להחיות את כל האיברים. בשונה ממחברי **תורת המלך** ריה"ל איננו משתמש בסגולת ישראל כדי להקל בערך חיי הגויים, אלא הוא מבין שהיא מיעדת לעם ישראל תפקיד של אחריות כלפיהם.

כשאנו באים לשרטט את חזון המדינה היהודית עלינו לקחת עמנו לדעתי שני לקחים חשובים מחיי הגלות: חובה עלינו לזכור כי עלינו להיות חזקים ומוכנים להילחם בקמים עלינו להרגנו, אך יחד עם זאת מוטלת עלינו החובה לכבד את המיעוטים (הנורמטיביים) החיים בתוכנו, ולא לנצל לרעה את עמדת הכוח שזכינו לה. רק בדרך זו נוכל לשמש באמת כ"אור לגויים".

⁴⁷⁶ ראה לדוגמה: הרב יהודה יפרח, 'ניתצו את כללי המשחק', **מקור ראשון**, מוסף שבת, גליון 682 (כ"ד אלול תש"ע).

⁴⁷⁷ **כוזרי**, ב, לו.